

Simplicissimus Budapestje

BEVEZETÉS A KORSZERŰ SZNOB- ÉS HEDONIZMUSBA, VALAMINT AZ ALKALMAZOTT EMBERLESÉS TUDOMÁNYÁBA

Egy szépséges emléktábla

Mint az emléktáblák nagy rajongója (és igazságos bírálója) régebben egyszer arra gondoltam, hogy milyen jó lenne, ha a kényszerűen rövid szövegüket ki lehetne egészíteni, akár az interneten. Lehet, hogy a Facebook ez a hely?

A sajtót úgy is uralják a Facebook sötét oldalairól szóló eszmefuttatások. Most lássunk egy ellenpéldát. Megláttam egy gyönyörű művet, szóvá tettem. Ezt fűztem hozzá, lakonikus rövideggel, ahogy illik: „Fodor Géza, ez a sok vonatkozásban meghatározó gondolkodó, gyakorlati színházi ember, egyetemi oktató most emléktáblát kapott. Szigorú, delejes aurájú, sokat követelő személy volt, aki nem bírta, ha valaki nem száz százalékosat nyújtott (mint én egyszer, egy közös munkában, a Katona József Színházban – meg is kaptam tőle fájó büntetésemet.)

A szeretteinek nem csak arra volt energiájuk, hogy kijárják a lehetőséget, hanem arra is, hogy szép legyen az emléktábla. Péter Vladimír ezúttal is remekelt.”

157-en lájkolták, 11-en megosztották, ezek is magas számok, de 17 személy hozzászólt. Itt főleg a minőség és az érzelmi hőfok lepott meg. Hármat ide másoltam, a szerzők utólagos engedelmével. (A központozást kicsit javítottam.)

„Vizsgáztam nála, de begörccsöltem, és egy mondat sem jött ki a számom. Hát mit mondhattam volna neki a görög színházról? Ugyan. Elkérte a jegyzeteimet, kiküldött, hogy egy kicsit levegőzzek, majd visszatérve új tételt húzatott velem. Némán ültünk tovább. No, jól van, úgy látom, nagyon izgul. Hát akkor legyen, mondjuk hármas.” (Tana-Kovács Ágnes).

„Témavezetőm volt. Nem viccelt. Esméletlen mennyiségű olvasmányt vasalt be rajtam. Kéthetente volt a kiképzés a Kosciuszko Tádé utcában három éven át. Volt egy nagy díványa a dolgozószobájában, azon féloldalasán egy hatalmas párnára dőlt, lábát keresztbe vetette. A dívánnyal szemben egy fotel. Azt én villamoszéknek neveztem magamban. Kísérleteztem, meddig bírom. Aztán rájöttem, hogy ez nekem keserves ugyan, de nagyon hasznos. Mikor ez számára is világos lett, akkor megnyílt, megenyhült, majd egy idő után kettesben hallgattunk zenét. Valahogy az apám lett.” (Pintér Tibor)

„Két kis emlék róla: a szemináriumán nagyon könnyen jött zavarba, mélyen elpirult, leejtette a tollát, leverte a szemüvegét – ez volt a show elem a szemináriumán. Ezeket a közjátékokat többnyire zongorázással fejezte be. A másik: azt mondta, ő már képtelen zenét hallgatni, akár élőben, akár lemezen, mert minden interpretációt tévesnek vagy kevésnek tart. Már csak a kotta/partitúra olvasá-

sa okoz örömet – a fejében ugyanis megvalósulhat a tökéletes zene. Ezt elég rémületesnek gondoltam már akkor is... Ez kb. 1974-75-ben lehetett. Fodor Géza akkor úgy nézett ki mint egy angyalba oltott ördög – vagy fordítva. Jó volt nézni, ahogy minden gondolat és érzelmi villanás átsuhan az arcán...” (Pécsi Katalin)

Egy rendkívüli emberhez nem egészen méltó emlékjel a Jászai Mari téren

Külföldi utazásom miatt nem tudtam megjeleni Réz Pál, a nagy hatású kritikus, irodalomszervező és műfordító táblaavatásán, idén, a költészet napján. Néhány héttel később, munkába menet aztán megláttam, és elszomorodtam. Valamennyire ismertem a kitüntetettet, és az az érzésem, hogy nem tetszene neki. Sem a tartalma, sem a tipográfia, sem a szöveg tagolása. Különösen kigúnyolná az elhibázott formájú idézőjeleket.

Nem is kérdés: arra méltó személynek állítottak emléket, a megfelelő helyen. Réz lakása legendás irodalmi helyszín volt. Itt voltak a szerkesztőségi ülések 1989 és 2014 között. Ide zárandokolt el számos külföldi és magyar barátja is.

De hogy mit írtak rá, az már más lapra tartozik. Azt hittem, nem kérdezték meg fiát és szerkesztőtársait a táblára vésendő szövegről – de kiderült tévedtem – ezt a költőt és verssort nagyon szerette. Ennek ellenére fenntartom idegenkedésemet. Vajon miért nem tőle, e remek stilisztától került egy mondat a táblára? Mikor ott van például nagyszerű memoárja, a „Bokáig pezsgőben”. Ebben hemzsegnék az ide megfelelők...

Aztán a küllem... Kezdjük ott, hogy a Jászai Mari tér 4/b. kapuja másik oldalán már sok éve ott volt egy hasonló, álló formátumú. Emez fekvő, és fittyet hány a tipográfia elemi szabályainak is. Csupa nagybetű, még sincs ritkítva, sőt „egalizálva” sem. Ez a szakszó azt jelenti, hogy a nagybetűket kicsit tologatni kell egymáshoz képest, hogy harmonikus látványt nyújtsanak. Tessék csak megnézni, hogy a PÁL szóban a táblán valósággal követeli a szem, hogy a P és az Á között több hely legyen. Az sem nem mutatós, hogy az évszámok kisebb betűvel szerepelnek, mint a név. (Talán azonos mé-

Csibi Szilvia felvétele (forrás: az Operaház Facebook oldala)

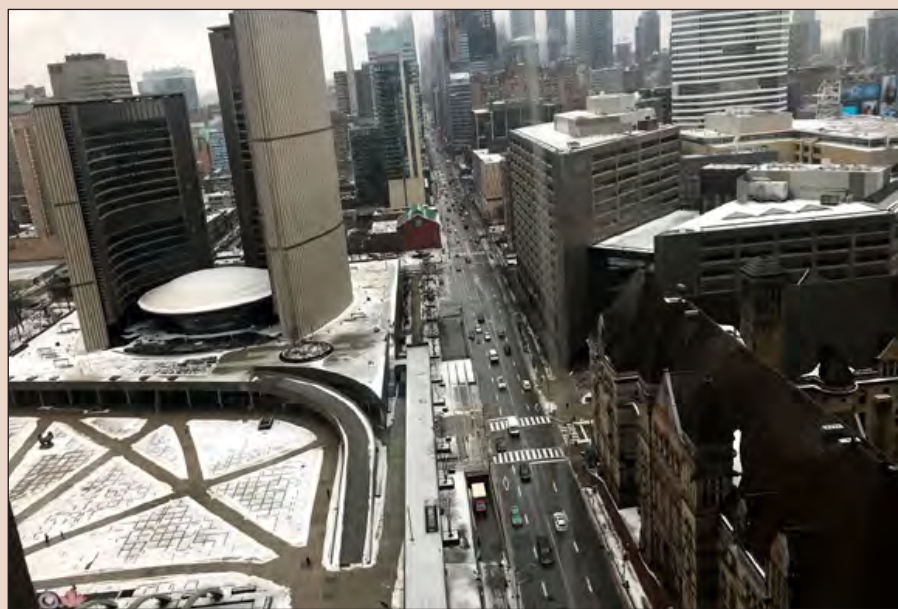
ret, de nem kövér szedés – ez lett volna a megfelelő megoldás.) Ugyancsak bántó vizuális hatást kelt a bevezető két sor eltérő hosszúsága. Itt betoldhattak volna egy szót, például: „lakásában”.

Az önkormányzatnak jobban állna a kisebb betű, egysoros elrendezés. Csinosabbá tenné az egészet. Valahogy így is kinézhetett volna:

Két Városháza Torontóban

Simplicissimus Torontóban járt, a 36 milliós Kanada 5 milliós, legnagyobb városában, egy érdekes konferencián. Utána felkereste azt az üzletember mecénást, aki annyira érdeklődik a Fortepan iránt, hogy ezért Budapestre is eljött. Ahogy ez ilyen elfoglalt embereknél lenni szokott, várakozni kellett rá a saját magáról elnevezett felhőkarcoló legfelső emeletén. Ezt láttam a recepcióról:

A régi (jobb oldalt alul) és az új torontói városháza (1899, illetve 1965). A fotót Simplicissimus készítette a Thomson Building legfelső emeletéről. A régi épület csinos tornya nem fért a képre

A kép jobb alsó szélén a régi városháza (ők megtartották, Budapesttel ellentétben), balra az új, amely 1965-ben világszerte nagy feltűnést keltett. 1956-ban határozták el, hogy a ledőzerolt Chinatown helyén egy korszerűt emelnek. A nemzetközi pályázatra 42 országból nem kevesebb,

mint négyszázán küldték el munkájukat. Először egy nyolc tételes esélyes-listát alkottak, abból választották ki a finn *Viljo Revell* tervét, 1961 és 65 között építették fel. Revell elérte, hogy alkotótársai (*Heikki Castrén, Bengt Lundsten, Seppo Valjus*) nevét is tüntessék fel. Hogy ezt mért rángatom ide, a BUDAPEST című lap tárcarovatába? Hát mert nálunk sem odázható el örökre a jelenlegi Városháza renoválása. Először az új szárnyat kellene megépíteni a Károly körút vonalában, aztán következhetne a felújítás ezerrel. Remek kampányígéret lehetne 2019 őszére, hát nem?

A taxisok a mi vasutasaink?

Macron francia elnök nekilátott, hogy lefaragja a vasutasok korai nyugdíjba menetelének lehetőségét, ami örületes sztrájkhullámot idézett elő – ám ő láthatóan számított erre, és az ország többsége, a szakszervezetek túlnyomó részével együtt, mellette áll. Ez az egész ország érdeke a vasutasokkal szemben. Egy olyan szektorban, ahol a verseny csak nagyon korlátozottan tartható kordában a piaci mechanizmusok segítségével.

Nagyon távoli párhuzamként ez jutott eszembe, amikor napvilágot látott az a

dás. Az Uber ellehetetlenítése jól mutatja, hogy a főváros ezzel ellentétes irányba indul el. Még az a kézenfekvő megoldás sem merült fel, hogy a kilométerdíjakat a benzin árához kössék. Hadd maradjon csak a politika játékszere...

Pedig az elegendő számú és egymással az áron kívül másban is versengő taxik sok mindent befolyásolnak: az országimázsztól kezdve az egészséges turizmuson át a saját autók számának csökkenéséig. Hogy ez a durva tarifaemelés, egy kamu közvélemény-kutatásra hivatkozva egyáltalán szóba jöhetett, szomorúan mutat rá, hogy eltűnőben van a klasszikus várospolitika. Egy szerencsésebb országban a köztelevízióban késhegyre menő vitákat folytatnak ilyesmiről a pártok szakértői. Hogy vannak Budapestnek fontosabb problémái is? Nem kétséges. De az egészséges működés s munka sok ilyen részprobléma egymással sokfajta kapcsolatban álló szövevényének állandó gondozásából áll.

Őrült gondolat: a Lánchíd és az Alagút egymást követő felújítása

Úgy tűnik, hogy anyagi okokból nem egyszerre, hanem egymást követően kerül sor a Lánchíd és az Alagút jó ideje halogatott felújítására. Megáll az ész, hiszen így a tömegközlekedés is kétszer annyi ideig kényyszerül kerülő útra.

De még ennek is lehetne pozitív mellékhatása: ennyi idő alatt a magánautósok leszoknának a híd használatáról. A lezárás számukra lehetne végleges. Az újrainyitáskor már csak a buszok, a biciklisták és a taxisok közlekedhetnének itt. Manapság állandósult tolongás van a híd két szűkre méretezett gyalogos peremén – elsősorban a kerékpárosok miatt. Arról sem hallani, hogy a járdát szélesítsék. Ez a hön szeretett műemlék esetében sem lenne ördögtől való. Miután 1849. november 20-án megnyitották sok alkatrésze még fából volt, tilos is volt rajta a dohányzás. Az 1914–15-ös nagy felújítás idején mindent fémre cseréltek, a szerkezet súlya a kétszeresére növekedett. A látványa is alapvetően megváltozott, a függőleges pálcák ritmusa teljesen más lett. Később a tartópillérek belső nyílását tágították ki annyira, hogy két busz elférjen egymás mellett. Szóval a változtatás eddig sem volt ismeretlen. Igaz, azokban az időkben a modern műemlékvédelem még nem létezett.